

Baldintza teknikoen plegua, testu orokor ez-espezializatuak itzuliko dituen espainiera-euskara itzulpen automatikoko tresna bat kontratatzeko

1. SARRERA

Euskara Euskal Autonomia Erkidegoko hizkuntza ofiziala da, baina benetako egoera ez dator bat izaera horrekin, horregatik, behar-beharrezkoa da botere publikoek euskararen erabilera arlo guztietan bultzatzeko ekintzak sustatzea. Hala, gaur egun eremuren bat bereziki garrantzitsu bada, hori informazio-gizarteari dagokiona, eta ondorioz, Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologiai dagokiona da, izan ere, teknologia horiek dira hiritarren beharrei erantzuteko funtsezko eta ezinbesteko tresnak.

Euskararen Aholku Batzordeak egin zuen Euskera Biziberritzeko Plan Nagusiak (Gobernu Batzordeak 1998ko uztailaren 28an onartua, eta Eusko Legebiltzarrak 1999ko abenduaren 10ean berretsia) VI.3.2.c atalean hauxe ezartzen du: *“Euskararen injinerutzaren industria bultzatu: autoria- eta edizio-erremintak (ortografia- eta gramatika-zuzentzaileetan oinarrituta daudenak), itzulpenari laguntzeko tresnak (hala nola, hiztegi elektronikoak eta terminologi baseak), gai-eremuetara eta testu-motetara egokituriko informatikako itzulpen-sistemak eta ahotsaren ezagupen eta sintesian egindako aurrerapenak”*.

Horrez gain, gaur egun Informazioaren Gizarte berrian murgilduta gaudela esan behar da. Eusko Jaurlaritza gertatzen ari diren aldaketen garrantziaz jabetu da, horregatik 1999tik hainbat jarduera sustatzen ari da “Euskadi 2000Hiru Ekimena” markoaren barruan, euskal gizartearen Informazioaren Gizartean bete-betean sartzeko helburuarekin, gunee digital berria pertsonen zerbitzura jarritz.

Martxan dagoen prozesua azkartzen lagunduko duen beste bultzada bat eman nahian, Eusko Jaurlaritzak “Euskadi Informazioaren Gizartea (PESI)” plana aurkeztu zuen. Plana ekimen ireki eta dinamikoa da, Euskadin Informazioaren Gizartea garatzeko erreferentzia marko bat ezartzen du, eta gizarte osoarentzat partehartze-guneak zabaltzen ditu. Orain Eusko Jaurlaritza PESI II bukatzen ari da, hain zuzen, aurreko planari jarraipena emateko.

“Euskadi Informazioaren Gizartea (PESI)” planaren helburu estrategikoro orokorra hauxe zen: *“Euskal gizartea aro digital berrira egokitzea, aldaketa kulturala erraztuz eta teknologia berriak pertsona guztien eskura jarritz, bizitza kalitate hobea eta oreka sozial handiagoa lortzeko eta gure ekonomia balioa eman eta hartan aberastasuna sortzeko”*.

Indarrean jarraitzen duen helburu orokor hori PESI II-an helburu zehatzagoetan gauzatzen zen. Euskadi Sarean ekimenaren jardura-eremuari dagokionez, Euskadiren irudia sustatzea, Sarean euskararen presentzia eta erabilera bultzatzea eta euskal kultura zabaltzea zen helburua. Proiektu orokorraren barruan ikerketa, garapena eta ahotsaren teknologiaren zerbitzuak euskaraz ezartzea bultzatu zen. Hala, Eusko Jaurlaritzak Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzaren bidez, besteak beste, ahots sintesiaren eta ezagutzearen motoreak garatu ditu euskararako, teknologia berrien esparruan euskara presente egon dadin. Hori baita lan- zein gizarte-arloan euskararen presentzia eta, aldi berean, iraupena bermatzeko ezinbesteko bidea.

Beraz, gaur egun euskarak ahots sintesiaren eta ezagutzearen motoreak ditu, eta horri esker, hemendik aurrera ahotsaren teknologietan oinarritutako aplikazioetan (erabilera desberdinetarako garatutakoak) euskara egongo da.

Euskara Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologiaetan sartzeko lan-ildoarekin jarraituz, Eusko Jaurlaritzarentzat esparru hori estrategikoa izanik, eta gizarteak eskatzen duena kontuan

hartuz, Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzak testu orokor ez-espezializatuak itzuliko dituen espainiera-euskara itzulpen automatikoko tresna bat eskuratzeko kontratazioa egingo du, tresna horren hornidura, ezarpena eta hasierako mantentzea barne. Itzultzaile automatikoak, pertsonen arteko komunikazioa ez ezik, ohiko jardunean euskara eta gaztelania erabili behar dutenen lana ere erraztuko du, hala nola, itzultzaileak, irakasleak, ikasleak, etab.

2. KONTRATUAREN XEDEA.

Plegu honen xedea testu orokor ez-espezializatuak itzuliko dituen espainiera-euskara itzulpen automatikoko tresna bat erostea da, tresna horren hornidura, ezarpena eta hasierako euskarria barne.

Enpresa esleipendunak espainiera-euskara itzulpen automatikoko sistema instalatzeko beharrezkoak diren programak, tresnak eta interfazeak hornitu beharko ditu, Eusko Jaurlaritzaren eta bere organo autonomoen barne-erabilerarako, Eusko Jaurlaritzarekin hitzarmenak sinatu dituzten erakunde publiko zein pribatuen erabilerarako, eta www.euskara.euskadi.net gunearen gainerako balizko erabiltzaileentzat.

Aipatutako programek eta tresnek OMAk (Administrazioa Eraberritzeko Bulegoa) eta EJIEk (Eusko Jaurlaritzaren Informatika Elkarte) ezarpenerako eman dituzten gida-lerroak jarraitu beharko dituzte:

- Eusko Jaurlaritzak Interneten duen Presentzia-eredua (*Modelo de Presencia en Internet*).
- euskadi.net eta Jakinaren Estilo Liburuak (*Libros de estilo de euskadi.net y de Jakina*) eta Estilo liburu partikularrak. Azken horiek euskadi.net zein Jakinan (Eusko Jaurlaritzako intraneta) sartzeko aplikazioak bete behar dituzte.

3. ESPAINIERA-EUSKARA ITZULPEN AUTOMATIKOKO TRESNAREN BETEKIZUNAK.

3.1. Betekizun orokorrak.

- Testuen, web orrien eta eskuragarri dauden dokumentuen es-eu itzulpen automatikoa egitea, bere funtzionalitate guztiekin; bai Eusko Jaurlaritzarentzat, bere intranetaren bidez, bai bere organo autonomoentzat eta Eusko Jaurlaritzarekin hitzarmenak sinatuta dituzten erakunde publiko zein pribatuentzat, XML formatuko kanpoko aplikazioetako deien bidez, programazioko APlak erabiliz.
- Testu laburren eta web orrien itzulpenak egitea www.euskara.euskadi.net web gunetik, herriar guztientzako erabilgarri dena.
- Sarbide desberdinak erabiltzeko aukera izatea: web-a, sarrera eta irteerako itzulpen-karpetak, ...
- Itzulpen-memoriak, hiztegi espezifikoak, corpusak eta terminologia espezializatua erabili eta txertatzea.

- Tresna (interfazeak, laguntzak, ...) bi hizkuntzetako edozeinetan erabiltzea, euskara zein espainiera, beti ere genero berdintasuna errespetatuz.
- Tresnaren erabilerraztasuna AA mailan bermatzea.

3.2. Betekizun funtzionalak.

Itzulpen sistemari dagokionez, baldintza hauek bete beharko ditu:

- Espainiera-euskara itzulpen automatikoa egitea. Aurrerago, euskara-espainiera noranzkoa eta beste hizkuntza batzuk (eu-fr/fr-eu; eu-en/en-eu) txertatzeko aukera ematea.
- Testu laburren, web guneen eta formatu estandarreko dokumentuen (.DOC, PDF, RTF, TXT, XML, HTML, ...) itzulpena egitea, bai Internetetik, bai Eusko Jaurlaritzaren intranetetik.
- Itzulpen sistemara sarbidea izatea web interfaze baten bidez (bat Internetarako eta beste bat intraneterako) eta programetara deiak eginez (APIak), hirugarrenek garatutako aplikazioetan itzulpen-eskaerak linean egiteko, web zerbitzuetako moduko eredu batean.
- Testuak itzulpen sistemara pasatu baino lehenagoko teklatze- eta ortografia-akats arruntenen zuzentzailea edukitzea.
- Edizio aurreko eta edizio ondoko tresna/k edukitzea.
- Eduki linguistiko ez-lexikoak (sintaxia, ...) kudeatzeko tresna izatea, rolen eta baimenen arabera.
- Bisiten, sarbideen, itzulitako dokumentuen, itzuli ez diren hitzen, eta itzulpen bolumenaren (hitz kopurua) estatistikak egitea.
- LDAP direktorioekin integratzeko gaitasuna izatea, erabiltzaileen balioztatzea / baimentzea egiteko.
- Posta zerbitzariekin integratzeko gaitasuna izatea, itzulpenak bidaltzeko / jasotzeko.
- Sarean fitxategi-sistemekin (NFS, CIFS) lan egiteko gaitasuna izatea, sarrera eta irteerako itzulpen karpeta-sistemekin.
- Itzulpen-memorien, terminologiaren, hiztegien eta corpusen kudeaketa aurreratua egiteko tresnak edukitzea, rolen eta baimenen arabera.
- Itzulpenak saretik segurtasunez bidaltzeko eta jasotzeko sistema izatea, enkriptazio-sistema estandarrak (SSL HTTPtik) erabiliz.

Web guneari, Interneti eta intraneti dagokienez:

- Aplikazioa OMAk eta EJIEk definitu duten estilo liburuari egokitu beharko zaio.
- Ohiko galderen atala, erabiltzailearen eskuliburu grafikoa eta ikusizko laguntza eduki beharko ditu, azken hori dokumentuen aurretratamenduetan zein itzulpenaren emaitzan (edizio ondokoa).
- Erabiltzaileak sistemaren parametroak ezarri edo aukeratu ahal izango ditu, itzuliko duen testuaren arabera (itzulpen-memoriak, ...).
- Sistemaren administratzaileak kudeatuko duen intzidentzia- eta euskarri-postontzia edukiko du.

- Erroreak edo itzuli gabeko hitzak (testu laburrak) tresnatik era automatikoan ekartzeko aukera izango du, lineako galdetegi baten bidez.

Intraneteko web atariak hauek ahalbidetuko ditu:

- Erabiltzaileak baimentzeko aukera izatea (LDAP edo sistemaren tokiko datu-basearen bidez).
- Atari espezifikoaren migrazioa egitea, horri lotutako itzulpen-fluxuarekin. Itzulpen-fluxu hori sistema honetan oinarritzen da: erabiltzaileek, euren profilaren edota kokapenaren arabera, sistemak egin dituen itzulpenak itzultzaileen postontzietara bidaltzen dituzte, eta horiek editatu ondoko itzulpena jatorrizko erabiltzaileari birbidaltzen diote. Inplementazioaren euskarria datu-base bat da, eta bertan erabiltzaileak, horien profilak, lotutako postontziak, etab. sortuta daude. Interfaze grafiko zehatza edukiko du, aukera bereziekin eta terminologia espezifikoaren monitorizazio, reporting zein kudeaketa sistemarekin.
- Sistema kudeatzeko web tresnak edukitzea: itzulpen-motorearen egoera, sistema gelditzea eta abiatzea, eskarien monitorizazioa, spool-ean dauden lanak.
- Aplikazioaren estatistikak eta kudeaketa egitea: administrazioari dagozkionak (erabiltzaileak, rolak, log-a, segurtasuna, karga eta edukia) eta objektuei dagozkionak (dokumentu kopurua, itzulitako dokumentuak, itzulpen-ilarak). Datuak iragazteko eta datu-baseetako zein kalkulu orrietako ohiko formatuetara esportatzeko aukera izatea.
- Jatorrizko testuan eta automatikoki itzulitakoan oinarrituz, terminologia eta itzulpen-memoriak esportatzea eta inportatzea, bai eta terminologia zein memoriak zuzenean kontsultatzea ere, on-line bilaketaren bidez.

Sistemaren modularitate maila , funtzionalitateak arian-arian ezartzea ahalbideratuko duena.

3.3. Betekizun teknikoak.

Sistemaren arkitektura teknikoa:

- 2-3 geruzako ereduari eusteko gai izango den arkitektura eta plataforma diseinatuak izango ditu: web aurrekoa, aplikazioen zerbitzaria eta datu-basea. Bertikalki eta horizontalki eskalagarria izan beharko du.
- Arkitektura suebakidun ingurune seguruetan txertatu ahal izango da.
- Programazioari (J2EE, .NET) eta ORACLE datu-baseari dagokionez, plataforma estandarra izango du, konektore estandarizatuen bidez (JDBC, ODBC).
- Datu-base terminologikoak eta corpusak eduki ahal izango ditu, eta terminologia berria inportatzea zein esportatzea ahalbidetuko du, TBX edo beste formatu estandarizatuetan.
- Itzulpen-memoria bereizien multzo bat eduki ahal izango du, eta memoriak inportatzea zein esportatzea ahalbidetuko du, TMX edo beste formatu estandarizatuetan.
- Edizio aurreko eta edizio ondoko tresna/k edukiko ditu.
- Erabiltzaileentzako sarbide berezituak (grafikoki eta funtzionalki) edukiko ditu: intraneta Eusko Jaurlaritzaren barruko erabiltzaileentzat, web zerbitzuak Eusko Jaurlaritzaren Erakunde Autonomoetako erabiltzaileentzat eta Eusko Jaurlaritzarekin hitzarmenak

sinatuta dituzten erakunde publiko zein pribatuentzat, eta www.euskara.euskadi.net atariaren erabiltzaile arruntentzat, orokorrean.

- Nabigatzailearen bidez, tresnara sartzeko bidea egongo da. MS IE 6.0 edo goragoko batekin, Mozilla Firefox-ekin edo erabilera orokorreko beste batzuekin bateragarria izango da.
- Segurtasunaren kudeaketa: inguruneetara sarbide mugatua egongo da erabiltzaileen, erabiltzaile motaren edo erabiltzaile taldearen arabera.
- Segurtasun zentralaren administrazioa rolen eta profilen arabera egingo da.
- Sistemak informazioaren transmisio segurua bermatu beharko du, protokolo estandarrak erabiliz (HTTP SSLren gainean).
- Hornidurak (produktua, baimenak, prestazioak) itzulpen-bolumena eta horri erantzuteko beharko duen denbora hartuko ditu kontuan. Halaber, abian jartzen denetik bi urteko epean ez dela sistemaren arkitekturan aldaketarik egin beharko bermatuko da.
- Baimenen edo/eta produktuen hornidura egin beharko da, sisteman hainbat erabiltzaile aldi berean sartzeko aukera egon dadin (eskaintzan kopuru zehatza adierazi beharko da).
- Tresnak aplikazio hauekin egingo du lan, elkarreraginean:
 - Posta elektronikoa. Posta elektronikotik egin daitezkeen funtzionalitate guztiak gauzatu ahal izateko malgutasuna edukiko du, funtsean, dokumentuen itzulpenak jasotzeko.
 - LDAPrekin integrazioa egingo du, erabiltzaileen kudeaketarako: erabiltzaileak baimendu eta sortu.
 - Zerbitzariaren funtzionalitateetara sartzeko bidea egongo da, API-dun XML egiturak dituzten funtzionalitateei dei parametrizatuak eginez, web zerbitzu moduko eredu batean.

3.4. Betekizun operazionalak.

3.4.1. Erabiltzaileak

Erabiltzaile mota desberdinak bereiztuko dira:

- Erabiltzaile arruntak: www.euskara.euskadi.net atariaren bidez funtzionalitate mugatuetara sartuko dira (interfazeaz idatzitako testu laburren itzulpenak, .DOC, PDF, RTF, TXT, XML eta HTML formatuetako dokumentuen itzulpenak eta web guneetakoak).
- Eusko Jaurlaritzaren Erakunde Autonomoak eta Eusko Jaurlaritzarekin hitzarmenak sinatuta dituzten erakunde publiko zein pribatuak, web zerbitzuen bidez.
- Eusko Jaurlaritzaren barrukoak, intranetaren bidez. Hiru motatakoak izango dira:
 - Itzulpen sistemaren erabiltzaileak.
 - Sistemaren kudeatzaileak: itzulpen-memoriak, terminologia, corpusak eta sistemaren egoera kudeatzeko tresnetara sartu ahal izango dira.
 - Sistemaren administratzaileak: itzulpen-motorea, erroreak, zerrendak, log-ak, intzidentziak, ... administratzeko tresnetara sartu ahal izango dira.

3.4.2. Prestakuntza betekizunak

Esleipendunak beharrezko deritzon prestakuntza-plana definituko du, sistemaren kudeatzaileek eta administratzaileek aplikazioa era egokian erabiltzen dutela bermatzeko. Prestakuntzak ez du kostu gehigarria izango Eusko Jaurlaritzarentzat, eta gutxienez honakoak edukiko ditu:

- Azken erabiltzaileentzat, sistemaren erabilera-eskuliburua HTML formatuan eta deskarga daitekeen testu-dokumentua.
- Iraupen egokia izango duen ikastaro bat, aplikazioaren kudeatzaile eta administratzaileak prestatzeko.
- Aplikazioaren mantentzea egingo duten informatikarien prestakuntzarako ikastaro bat eta beharrezkoak diren eskuliburuak (ezartzea eta ustiatzea).

3.5. Lortu nahi den itzulpen-eredua, ingurune teknologikoa eta betekizunen laburpen orokorra.

3.5.1. Lortu nahi den itzulpen-eredua.

Lortu nahi den itzulpen automatikoko eredurik hoberena hibridoa da. Eredu horrek arauak, estatistika eta baliabide linguistikoak (corpus etiketatuak, itzulpen-memoriak, hiztegiak eta terminologia berezia) konbinatu beharko ditu. Itzulpen-prozesua, gutxienez, fase hauetan garatuko da, enpresak gutxienera hauek hobetuko edo osatuko dituen beste edozein eskaini ahal izango badu ere:

1. Lehenik eta behin, jatorrizko testua itzulpen-memoriekin alderatuko da ahalik eta itzulitako segmentu-kopuru handiena lortzeko (giza itzulpen orraztua). Eraitza jatorrizko dokumentuaren aurreitzulpen partziala da.
2. Gainerakoak, hau da, aurreitzuli ez diren zatiak, itzulpen automatikoaren bidez landuko dira, eta horretarako sistema hibridoa dituen baliabide guztiak erabiliko ditu sistemak. Eraitza zati guztiak itzulita dauzkan dokumentu bat da, eta hortik orrazketa prozesura pasatuko da.
3. Orrazketa prozesuak dokumentuaren edizio ondokoa, azken berrikusketa eta anbiguoak edo okerrak diren segmentu guztien zuzenketa ahalbidetuko du, terminoen anbiguotasuna zuzentzeko tresnen bidez (kudeatzaile terminologikoan oinarrituta), eta orrazketari laguntzeko tresnen bidez.
4. Itzulitako eta orraztutako dokumentua itzulpen-memorian txertatuko da segmentuen lerrokatze zuzena ahalbidetzen duten tresnen bidez. Itzultzaileak ezagutzen ez dituen termino guztiak datu-basean txertatuko dira ondoren egingo diren itzulpenetarako, gerora itzuliko diren dokumentuen kalitatea areagotuz.
5. Egitura gramatikal zehatzak sarritan agertzen badira, sistemari arau berriak eta egitura gramatikal zein sintaktikoak erantsiko zaizkio modu zehatzean edo orokorrean, gerora egin daitezkeen analisisietarako.
6. Itzulpenaz gain, sistemak jatorrizko testutik eta automatikoki itzulitako testutik abiatuta lortu diren glosategiak edo memoriak esportatzeko aukera emango dio erabiltzaileari.

Sistema horrek itzulpenean kontuan hartu beharreko urratsak eta rol zehatzak definitzeko bidea ematen du.

Lexiko eta terminologiaren kudeaketaren arduradunak zein itzulpen-memorienak: horiek, batetik, hitz berri guztiak kudeatzaile terminologikoan txertatu beharko dituzte, sistemak behar dituen ezaugarri guztiekin eta, aldi berean, gai espezifikoaren arabera sailkatuta. Itzulpen-memorien kudeatzaileak itzulitako eta orraztutako dokumentuak txertatu beharko ditu, eta gaiaren arabera sailkatu, kasu honetan ere.

Kudeatzaile horiek itzulpen automatikoko sistemara (log-ak edo reporting-ak) sarbidea izango dute, itzuli ezin izan den lexikoa edo terminologia detektatzeko. Gainera, lexikoa aztertzeko eta dokumentu-corpuseko tresnak ere eduki beharko dituzte. Itzulpen-memoriei dagokienez, dokumentuak lerrokatzeko tresnak beharko dira, segmentu berriak txertatu ahal izateko.

Edizio aurreko eta ondoko prozesuak ingurune aurreratuak eduki ditzakete, dokumentuak segmentu gisa markatzeko, terminologia-asoziazioak eta itzulpen-memoriak egiteko, etab. Erabiltzaile aurreratuak (itzultzaileak) bakarrik izango dituzte eskura tresna hauek, itzulpen prozesuan kalitatea eta kontrola behar baitituzte. Itzulpen generikoa egiteko, erabiltzailearen interfazeak web izan behar du, eta erabiliko den terminologiaren eta itzulpen-memoriaren gaineko kontrola izango du. Gainera, irteten den produktua ondoren berrikusi ahal izango da ohiko ingurune ofimatikoak erabiliz.

Dokumentuen itzulpena egin aurretik formatuaren egokitzapena egin behar da, sistemak tratatu ahal izateko. Edozein iturriarekin bateragarria izateko, egokienak formatu irekiak eta estandarrik dira, beraz, itzulpena egin aurretik eta ondoren, esportazio eta inportazio prozesuak egin ahal izango dira.

Itzuliko diren dokumentuen formatu unibertsala XML izango da, datuak elkartrukatzeko eta edozein motatako informazioa irudikatuzeko formatu ireki eta estandarizatua.

3.5.2. Ingurune teknologikoa

Itzulpen automatikoko sistemak erabiltzaile hauek eduki ditzake: herritarrak orokorrean www.euskara.euskadi.net atariaren bidez, Eusko Jaurlaritzaren erakunde autonomoak eta Eusko Jaurlaritzarekin hitzarmenak dituzten erakunde publiko zein pribatuak, eta Eusko Jaurlaritzaren barruko erabiltzaileak.

Itzulpenen konfidentzialtasuna eta segurtasuna bermatzeko, beharrezkoa izanez gero, sistema segurtasun-egitura zehatz batean sartuko da (suebaki, sarbide seguru, eta abarrekin). Zehazki, informazio konfidentziala daramaten dokumentuen lineako transakzioa HTTPS motako komunikazio seguren bidez egingo da.

Itzultza bidalitako dokumentuetan ager daitezkeen datu pertsonalen konfidentzialtasuna bermatu beharko du sistemak, DBLOak ezartzen duenaren arabera. Halaber, erabiltzailearen baimen espliziturik gabe ez du itzultza bidalitako edo itzulitako dokumenturik biltegitratuko, itzulpenaren konfidentzialtasuna bermatuz edozein ingurunetan, transakzio seguruarekin edo hori gabe.

Sistemak, modu anonimoan, itzultako testuetatik hartzen dituen baliabide linguistikoak txertatu ahal izango ditu, hain zuzen ere, sistemaren eta Eusko Jaurlaritzak eskaintzen duen zerbitzuaren eraginkortasuna hobetzen laguntzen dutenak, Eusko Jaurlaritza izango baita sistema abian dagoen momentutik lortzen diren hizkuntza baliabideak kudeatuko dituen erakundea.

3.5.3. Elkarrenergina beste sistema eta osagai batzuekin

Itzulpen-sistemak, abiaduraren arabera, uneko itzulpenak linean (testu laburrak edo web orriak direnean) edo lineaz kanpoko itzulpenak egin beharko ditu, itzuli behar den hitz bolumenagatik egokia dela uste bada. Bigarren kasuan, itzultako dokumentua entregatzeko modua formatu elektronikoa litzateke, posta elektronikoaren bidez.

Sistemak itzulpen zerbitzua eskaini beharko die behar duten beste aplikazioei, hortaz, dei estandarizatuak (API edo SDK) eduki beharko ditu itzulpenak lortu ahal izateko. Elkartrukerako formatu unibertsala XML izango da, eta sistema web zerbitzu moduan eskainiko da aplikazioei begirako sistema-arkitektura batean (web zerbitzua SOA arkitektura ereduarekin)

Estatistikak lortzeari eta segurtasunari zein beste edozein arrazoiri dagokionean, itzulpen sistemak erabiltzailea baimendu egin beharko du, sisteman sartzeko edo funtzionaltasun zehatzak eskuratzeko. Zentzu horretan, erabiltzaileak baimentzeko eta balioztatzeko beharrezkoak diren mekanismoak edukiko ditu sistemak, bai eta jarraipena egiteko edo reporting-erako mekanismoak ere.

3.5.4. Bloke funtzionalak

Sistema bertikalki zein horizontalki hazi ahal izango da, hots, makinaren edukieran (hainbat prozesadore) eta ingurunean (azpi-sistema bakoitza makina desberdin batean egongo da), 2 edo 3 geruzako arkitektura ereduaren arabera: web aurrekoa, aplikazioen zerbitzaria eta datu-basea.

Web aurrekoak interfaze pertsonalizatua ahalbideratu beharko du sistemak definitutako erabiltzaile mota bakoitzarentzat. Geruza horretan inguruneak bereizi ahal izango dira, bai logikoki (zenbait web-zerbitzari aplikazioaren eremuan, makina beraren gainean), bai fisikoki (n zerbitzari n makinatan jarrita).

Aplikazioen zerbitzaria horizontalki eta bertikalki eskalagarria izango da, ingurune estandarrik, J2EE (Java) edo .NET erabiliz. Web aurrekoak eta beste aplikazio batzuek zerbitzari horiei kontsultak egin beharko dizkiete dei estandarizatuen bidez.

Datu-baseetako zerbitzariak itzulpen-memoriak, corpusak eta terminologia edukiko ditu. Ingurune eskalagarriak eta performantzia handikoak erabiliko ditu. Izan ere, datu-baseko informazioa lan guztiaren muina da, definitutako arauekin eta sintaxiarekin batera.

Itzulpen automatikoko sistemak itzulpen-memorien, corpusen, terminologiaren eta abarren inportazioa zein esportazioa bermatuko ditu formatu estandarretan, orokorrean TMX (Translation Memory Exchange) eta TBX (TermBase Exchange), XMLan oinarritutako formatuak eta mota honetako datuak elkartrukatzeko formatu unibertsala izango direnak.

Bloke horiek (corpusak, memoriak, terminologia) erabiltzaileentzako inguruneak eta tresnak eduki beharko dituzte, mantentzeari eta kudeaketari lotutako lan guztiak egin ahal izateko (segmentu berriak eta hitzak sartu, sailkapena egin, gaiak zehaztu, inportazioa eta esportazioa egin, etab.)

4. TRESNAK BETE BEHAR DITUEN BALDINTZEN LABURPEN OROKORRA.

Aurreko puntuetan deskribatutako betekizun funtzional, tekniko eta operazionalak baztertu gabe, betekizun orokorrak honakoak dira:

Ingurune teknologikoa

- Errendimendua areagotzeko, plataforma bertikalki eta horizontalki eskalagarria.
- 2-3 geruzako arkitektura, web aurrekoa, aplikazio-zerbitzaria eta datu-baseen kudeatzailea bereiztuz.
- Programazioko plataforma estandarra (J2EE, .NET) eta datu-baseen kudeatzailearen euskarria (ORACLE).
- Web-transakzio seguruak, SSL (HTTPS) erabiliz.
- Aldibereko hainbat saioen konkurrentzia (eskaintzan kopuru zehatza adierazi beharko da).

Produktuak eta baimenak

- Internet eta intraneteko erabiltzaileentzako baimena (plegu honetako 3.4.1. puntuan definituta).
- Aplikazioan txertatutako kudeaketa-softwarearen gainerakoa erabiltzeko baimena: corpusen, itzulpen-memorien eta terminologiaren kudeaketa, eta sistemaren kudeaketa eta monitorizazioa.

Erabiltzaileen sarbidea eta aplikazioak

- Itzulpen-sistemarako sarbidea erabiltzaile motaren arabera, bakoitzarentzat funtzionaltasun zehatzak bereiztuz.
- Erabiltzaile motak hauek izango dira: herritarrak orokorrean (www.euskara.euskadi.net atariaren bidez), intraneta Eusko Jaurlaritzaren barruko erabiltzaileentzako, eta web zerbitzuak Eusko Jaurlaritzaren Erakunde Autonomoetako erabiltzaileentzat eta Eusko Jaurlaritzarekin hitzarmenak sinatuta dituzten erakunde publiko zein pribatuentzat
- Uneko itzulpenak linean, testu laburrak eta web guneak direnean.
- Lineaz kanpoko itzulpenak (posta elektronikoaren bidez) .DOC, PDF, RTF, TXT, XML, HTML formatuetan dauden testu-dokumentuetarako.
- Itzulpenen eskaera web zerbitzuen bidez.

Elkarreragina beste sistema batzuekin

- Erabiltzaile mota zehatzentzat, transakzioetan segurtasuna HTTP (SSLdun HTTPS) garraio seguruaren bidez.
- Barruko eta kanpoko suebakiak (DMZ) dituen segurtasun-arkitekturan txertatu.

- Itzulpen motorearen kontrako dei estandarizatuak egiteko aukera eman, XML sarrera-eta irteera-formatudunak, web zerbitzu moduan jokatzuz.
- Lineaz kanpoko itzulpenak (posta elektronikoaren bidez): aplikaziora kanpoko mezu elektronikoak bidaltzeko SMTP sistemekin integratu.

Txostenak

- Estatistikak sortu: itzulitako hitz-bolumena, terminologia, sarbide motak, dokumentu motak, etab.
- Aplikazioaren barruko erabilerarako dokumentuak sortu: itxarondenbora, karga muturrak, aldibereko erabiltzaileen kopurua, etab.
- Itzultzerak bidaltzen diren web guneen buruzko erabilera-estatistikak sortu.

Datu-baseen kudeaketa (terminologia, corpusak, itzulpen-memoriak, hiztegiak)

- Ohiko erroreen analisia eta txostenak egin.
- Corpusak, lexikoa, terminologia eta abarren esportazioa eta inportazioa TMX, TBX edo bestelako formatuetan.
- Hizkuntza gehiago integratzeko aukera (geroko itzulpen-noranzkoetarako: eu-es; eu-fr / fr-eu; eu-en / en-eu)
- Terminologia- eta lexiko-kudeatzailea web ingurunean.
- Terminologia espezifikoak txertatzeko aukera.

Itzulpen-formatuak

- Testu laburrak, web guneak eta dokumentuak itzultzea ahalbidetuko duen web aurrekoa.
- Dokumentuen itzulpen-formatuak honakoak izango dira: .DOC, PDF (Portable Document Format), TXT (Text), RFT (Rich Text Format), XML (eXtensible Markup Language) eta HTML (HyperText Markup Language), eta eskaintzan aurkeztzen den beste edozein, gutxienez hauek hobetzen baditu.
- Irteera dokumentuak jatorrizkoa bezalakoak izango dira, eta dokumentuaren edizio ondokoa egiteko markak sartuko dira.

Itzulpen-memoriak, analisi eta sorkuntza moduluak eta eredu estatistikoak

- Itzulpen-memoria independenteak
- Itzulpen-memorien esportazioa eta inportazioa TMX edo beste formatu estandar batzuetan.
- Hizkuntza gehiago integratzeko aukera (geroko itzulpen-noranzkoetarako: eu-es; eu-fr / fr-eu; eu-en / en-eu).
- Itzulpen-memorien kudeatzailea (tresna).

5. PROPOSAMENAREN DEFINIZIOA

5.1 Proposamenaren edukia

Aurkezten diren eskaintzek, gutxienez, puntu hauek edukiko dituzte:

- Lan-estrategia: azalpen kualitatiboa eta egindako eskaintzak bere gain hartzen dituen funtzionalitate espezifikoak.
- Lan-metodologia: atazak eta lortuko diren produktuak.
- Lan-taldearen antolaketa eta egitekoen banaketa, beti ere zehaztuz lan-taldeko kide bakoitzak zein eginkizun duen proiektuaren barruan. Halaber, atal honetan enpresaz kanpo kontratatuko diren bestelako profesionalak ere zehaztuko dira. Hirugarren gisa deitu daitezkeen kanpoko langileak ere atal horretan sartuko dira. Esleipendunak lan-taldearen koherentzia bermatu beharko du, hau da, taldekideek eskatuko diren atazekin bat datorren profila izango dutela.
- Jarduketa-egutegia definituta, kontratu honen indarraldiaren eta helburuen arabera. Jarduketa-egutegian Plegu honetako 3. atalean jasotako ezaugarriak ondoz ondo adieraziko dira hala dagokionean. Halaber, jarduketa-egutegiari jarraiki, enpresak atazen kontrol-epeak eta Administrazioak balioztatuko dituen entrega partzialak zehaztuko ditu.
- Lanak gainbegiratzeko eta kontrolatzeko mekanismoak.
- Probak egiteko sistema
- Abian jartzea
- Tresna kudeatzeko eta kontrolatzeko sistema
- Eskaintza ekonomikoa
- Hobekuntzak

5.2 Egutegia

Prestazioa kontratua sinatu ondoren hasiko da (behin betiko bermea eta lizitazioaren publizitateari dagozkion tasak ordaindu eta gero) eta Administrazioak onartutako jarduketa-egutegiaren arabera garatuko da. Hala egiten diren lanek kontratua sinatzen denetik 15 hilabetez iraungo dute, Plegu honetan ezarritakoaren arabera.

Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzaren Euskara Sustatzeko Zuzendaritzak dokumentu osagarriak eskatu ahal izango ditu edozein momentutan, esleipena egin eta gero eta lanak gauzatzen diren bitartean, esleipendunak eman dituen datuak (enpresari zein proposatzen dituen langileei buruzkoak) egiaztatzeko.

6. JARRAIPENA ETA KONTROLA EGITEKO MEKANISMOAK

Enpresa esleipendunaren lan-taldea Proiektuaren Arduradun batek zuzenduko du. Horrek dedikazio osoz jardungo du eta proiektuan sartzen diren ataza guztiak koordinatzeaz gain, Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzaren Euskara Sustatzeko Zuzendaritzarekin izango diren harremanetarako solaskide nagusia izango da, zuzendaritza hori izango baita lan-programa gainbegiraturako duena. Proiektuan definitutako atazen kontrol-epeak eta entrega partzialak kontuan izanik, Euskara Sustatzeko Zuzendaritzak lanen egoerari buruzko informazioa eskatu ahal izango dio esleipendunari, edozein momentuan, kontratuak iraun bitartean.

Halaber, Administrazioak esleipendunari eskatzen duen informazio guztia eskuratuko dio, beti ere, informazio hori konfidentziala ez bada.

Vitoria-Gasteiz, 2007ko azaroaren 12a

Araceli Díaz de Lezana Fdez. de Gamarra
Estandarizazio arduraduna